

September 2021

TARNIKKUT PERSUTTAASARNEQ PILLUGU INATSIT

Meeraq timikkut tarnikkullu persuttagaanissamut atonerlunneqarnissamullu illersorneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq. Taamaattorli Kalaallit Nunaat tarnikkut persuttaasarneq pillugu inatsiseqanngilaq. MIO-p innersuussutigaa, Kalaallit Nunaanni meeqqat inuusuttullu tarnikkut persuttarneqarnissaat akiorniarlugu inatsimmik suliaqartoqassasoq.

KALAALLIT NUNAANNI TARNIKKUT PERSUTTAASARNEQ

Qanigisariinni tarnikkut persuttaasarnermut illersuisumik Kalaallit Nunaanni inatsiseqanngilaq.

Kalaallit Nunaanni timikkut persuttaanermut aamma kinguaassiutitigut atonerluinermut inatsisitigut illersuisoqarpoq. Tarnikkulli persuttaaneq pineqartillugu illersuineq amigaateqarpoq. Kalaallit Nunaanni inuit akornanni tarnikkut pinngitsuuisinnaannginnermut illersuisoqarpoq. Tamanna paarsinerlunnermut imaluunniit ilaquttanut nikanarsaasumik pissuseqarnermut kiisalu isumaginninnermik inuunermilu pisariaqartitanik tunulliussinnermut tunngavoq, tarnikkulli persuttaaneq pillugu aalajangersakkanik amigaateqartoqarpoq.

TARNIKKUT PERSUTTAANEQ SUNAANA

Danmarkimi pillaasarnermi inatsimmi § 243-mi tarnikkut persuttaasarneq ima nassuiarneqarpoq:

Inuk inoqutigiinnut ilaasoq imaluunniit inoqutigiinnut qanigisaasoq imaluunniit inoqutigiinnut siusinnerusukkat ilaasimasoq qanigisaasimasorluunniit, piffissallu ingerlanerani arlaleriarluni sakkortuumik nakkarsaasumik, ajortumik imaluunniit killissamik qaangiisumik pissuseqartoq, inummik assuarnartumik aqutsinnermut assingusinnaasumik, matuma ataani inooqatigiinnermi pitsaanngitsumik aqutsisoq, tarnikkut persuttaanermut akiligassinneqarluni imaluunniit ukiut 3-t tungaanut paarnaarussaalluni pineqaatissinneqassaaq.

Tarnikkut persuttaaneq qanigisariinni pisarpoq. Inuit inoqutigiinnut qanimut attuumassuteqartut ilaatigut makkuupput, aapparisaq kiisalu siusinnerusukkat aapparimasaq kiisalu ilaquttat meeqqanik perorsaaqataasut.

Meeqqat immikkut navianartorsiortarput

ilaatigut tarnikkut persuttaasoq pinngitsoorsinnaaneq ajoramikku. Meeqqat qanigisani persuttaanermik isigisaqarlutillu tusaasaqaraangamik, taakkununga tarnikkut naalliutsitaanertut misinnartarpoq. Qanigisanut allanut tarnikkut persuttaanermik kiisalu nakuusernermillu isiginninneq, timikkut persuttaaneq assigalugu sivirusumik kingunerluutaasarput.

Meeqqanut inuusuttunullu tarnikkut

ikiuineq Kalaallit Nunaanni amigaataavoq, tarnikkut illersuineq pineqartillugu. Pingaartumik meeqqanut inuusuttunullu, uteqqiattumik sivirusumillu tarnikkut persuttagaasimasunut ikiuineq.

MEEQQANUT TARNIKKUT PERSUTTAANERUP KINGUNERI

Meeqqanik persuttaanerup kingunerisartagai ilisimaneqarluarput, taakkununga ilaapput toqu, ataavartumik kingunerlutitsisinnaaneq, tarnikkut eqqarsartaatikku ajornartorsiutit, atuarfimmi sulinermilu piginnaasatigut sunniuteqarsinnaasut.

Tarnikkut misigissutsikkullu kingunerluutaasinnaasunut ilaapput kissaatigineqanngitsutut aamma ajattugaasutut misigineq, attaveqarniarnikkut ajornartorsiutit, ersisarneq annilaangasarnerlu, sapiunneq aamma imminut naleqartinnginneq, nanertisimasarneq kiisalu imminut toquttarnermut tunngasunik pissusilersuutit inummut aamma inuiaqatigiinnut kingunerluutaasartut.

Paasissutissarsiffik: General Comment no. 13 NP-p Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqtigiissutaa pillugu.

NP-p Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit isumaqtigiissutaani artikel 19 meeqqap angajoqqaamini, angajoqqaatut akisussaasumi imaluunniit inummi meeqqamik paarsisup isumassuisumiinnerani timikkut imaluunniit tarnikkut persuttaanernut sunulluunniit illersuinissamik imaqarpoq.

NP-p Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit isumaqtigiissutaani artikel 39 meeqqap ikiorneqarnissamut pisinnaatitaaffianik

imaqarpoq, matuma ataani tarnikkut ikiorneqarnissamut pisinnaatitaaffik. Meeraq qanorluunniit sumiginnarneqarsimasoq, atornerlunneqarsimasoq allatulluunniit naakkittaatumik inuppalaanngitsumik imaluunniit nakkarsaasumik pissusilersorfigineqarsimasoq, timikkut tarnikkullu ajorunnaarnissap siuarsarnissaanut ikiorneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq.

MIO-P INNERSUUSSUTAI

- Kalaallit Nunaanni tarnikkut persuttaasarneq pillugu inatsimmik suliaqarneq. Kalaallit Nunaat Danmarkimi Norgemilu, tarnikkut persuttaanermik pillaasinnaassutaalersitsisinnaasunik, tarnikkut persuttaasarneq pillugu inatsimmik suliaqarnermik misilittakkanik aallersinnaavoq.
- Kalaallit Nunaanni meeqqanut inuusuttunullu ajornanngitsumik tarnikkut ikiorneqarnissamik pissarsisinnaaneq.
- Namminersorlutik Oqartussat kommunit suleqatigalugit tarnikkut persuttaasarneq pillugu nuna tamakkerlugu periusissiamik ineriartortitsinissamik qulakkeerinnissasut.
- Namminersorlutik Oqartussat kommunit suleqatigalugit meeqqanik ilaqutariinnillu sullissisut, tarnikkut persuttaaneq imaluunniit

angerlarsimaffimmi persuttaanermik isiginnissimanermik tunngasunik aarlerinaatinik imaluunniit ajoqusernerup sunniutaanik aammalu katsorsaanissamut ilisimasaat inerisarlugillu qulakkiissagaat.

- Kalaallit Nunaat timikkut persuttaasartunut katsorsaanissamut neqeroorummik pioreersumik annertusaassasoq, tarnikkut persuttaasarnermik annikillisaanissamut anguniagaqarluni suliniuteqarnermik pilersitsinikkut.

KALAALLIT NUNAANNI TARNIKKUT TIMIKKULLU PERSUTTAASARNEQ

Inuiaqatigiinnik misissuinermi 2018-imeersumi peqataasut tamarmik inersimasut tulliuuttut nalunaarutigaa:

- 51%-it inuunerminni piffissap ilaani persuttagaanikuupput
- Peqataasuni tamani 35 %-it sorraatsumik persuttagaanikuupput
- 9,2 %-it ukiup kingulliup ingerlanerani persuttarneqarsimapput
- Peqataasuni tamani 9,5 %-it agguaqatigiissillugu meeraanermi persuttaanermik misigisaqarsimapput
- Peqataasuni tamani 6,8 %-it 18-it ataallugit ukiulinnik angerlarsimaffeqatigisaminnik meerartallit ukiup kingulliup ingerlanerani persuttarneqarsimapput
- Peqataasuni tamani 10 %-it angerlarsimaffeqatigisaminnik meerartaqanngitsut ukiup kingulliup ingerlanerani persuttarneqarsimapput

Paasissutissarsiffik: Bjerregaard, 2021.